

Uz _____ 19. 06.2021 _____
Nr. _____ 32/42 _____
Nr. _____

Latvijas Valsts prezidentam
Egilam Levitam
info@president.lv

Ministru prezidentam
Arturam Krišjānim Kariņam
krisjanis.karins@mk.gov.lv; pasts@mk.gov.lv

Visām Saeimas deputātu frakcijām
Un pie frakcijām nepiederošiem deputātiem
saeima@saeima.lv

Saeimas Budžeta komisijai
Budzeta.komisija@saeima.lv

Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides
un reģionālās politikas komisijai
Tautsaimniecibas.komisija@saeima.lv

Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

Labklājības ministrijai
lm@lm.gov.lv

Zemkopības ministrijai
zm@zm.gov.lv

Par minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu sistēmas caurlūkošanu

Biedrība “Zemnieku saeima” (turpmāk – ZSA), biedrība “Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome” (turpmāk – LOSP) un biedrība “Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” (turpmāk – LLKA) vērš uzmanību uz to, ka no 2021. gada 1. jūlija spēkā stāsies 2021. gada valsts

budžeta likumprojektu paketē iekļautās izmaiņas likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, ar kurām tiek ieviesta minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu sistēma.

ZSA, LOSP un LLKA konceptuāli atbalsta minimālo valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu sistēmas ieviešanu, tomēr jau 2021. gada valsts budžeta izstrādes procesā norādīja, ka šāda reforma ir jāīsteno ārpus valsts budžeta likumprojektu paketes, lai nodrošinātu pienācīgas diskusijas par politikas veidotāju izstrādātajiem piedāvājumiem un ieviestu pilnvērtīgi funkcionējošu, juridiski korektu minimālo VSAOI sistēmas modeli. Uz minētajām nepilnībām, izsludinot 2021.gada valsts budžeta likumprojektu paketi, uzmanību vērsis arī valsts prezidents¹, citstarp norādot: “*Reformu veikšana budžeta procesa ietvaros ir liels izaicinājums pašam likumdevējam, kas mazina viņa iespējas pienācīgi izvērtēt un pieslīpēt piedāvāto reformu, kā arī uz klausīt sociālos partnerus un potenciālos likuma adresātus un reaģēt uz to kritiku un priekšlikumiem regulējuma uzlabošanai. Gadu no gada iespējams vērot ierastu praksi, budžeta paketē iekļaujot līdz galam nepārdomātas, juridiski vāji izstrādātas un diskutablas reformas [..]. Šāda formāla pieeja [..] nesekmē labu un jēdzīgu reformu veikšanu un sabiedrības uzticēšanās vairošanu likumiem un valstij. [..] Neesmu drošs, ka šāda sasteigta regulējuma labošana budžeta procesā starp lasījumiem ļāvusi novērst visus riskus un būtiski uzlabot regulējuma kvalitāti. Atsevišķi likumā ietvertie risinājumi joprojām ir gana apšaubāmi*”. Vēl jo vairāk – izmaiņas VSAOI sistēmā pieņemtas Covid-19 pandēmijas laikā, kad Latvijas tautsaimniecībai ne tikai jāspēj pārvarēt vairāk nekā gadu ilgušu ekonomikas ierobežojumu sekas, bet vēl aizvien jāspēj funkcionēt daļēji ierobežotas ekonomikas stāvoklī. ZSA, LOSP un LLKA uzskata, ka šobrīd likumā iekļautais modelis, kas skars teju vienu trešo daļu Latvijā nodarbināto, ir izstrādāts sasteigti, tādējādi ir nepilnīgs un spēkā stāšanās gadījumā radīs ievērojamas negatīvās sekas tautsaimniecībai, tostarp ēnu ekonomikas apmēra pieaugumu, bezdarba palielināšanos, sabiedrības neapmierinātību ar likumdevēja un valdības darbu, kā arī bremzēs Latvijas ekonomisko izaugsmi kopumā.

Ievērojot augstāk minēto, ZSA, LOSP un LLKA aicina Saeimas deputātus izstrādāt likumprojektu, kas atliktu minimālo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu sistēmas spēkā stāšanos ar 2021. gada 1. jūliju, vienlaikus pārstrādājot sistēmas modeli un labojot pielautās tehniskās nepilnības.

Ievērojot iepriekš minēto, ZSA, LOSP un LLKA aicina izdarīt izmaiņas likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, pilnveidojot minimālo VSAOI modeli, ievērojot šādus apsvērumus:

- 1) **Datos balstīts modeļa izvērtējums.** Lai izstrādātu juridiski korektu un pārdomātu minimālo VSAOI modeli, sistēmas uzbūve jābalsta datos par katru personu, kuru minimālo VSAOI sistēma skars. Ar 1. jūliju plānotā sistēma nav balstīta datu analīzē, tamdēļ izstrādātais piedāvājums nav uzskatāms par kvalitatīvu. Vēršam uzmanību, ka veiksmīga minimālo VSAOI sistēmas modeļa ieviešanai nepieciešams apkopot gan kvantitatīvos, gan kvalitatīvos datus, kā rezultātā būtu iespējams pārliecināties par politikas veidotāju pieņēmumiem iespējamiem sistēmas darbības principiem, kā arī izvairīties no iepriekš paredzamu un labojamu sistēmas nepilnību negatīvajām sekām.
- 2) **Spēkā stāšanās termiņš.** Lai izvairītos no augstākminētajiem riskiem, minimālo VSAOI sistēmas ieviešanas termiņš ir atliekams līdz brīdim, kad ekonomika būs spējusi atgūties pēc vairāk nekā gadu ilgušiem ekonomikas ierobežojumiem. Uzskatām, ka modeļa ieviešana varētu tikt īstenota pakāpeniski, piemēram, pirmajā sistēmas darbības gadā sistēmu ieviešot daļēji apmērā, kas ne tikai ļautu novērtēt sistēmas darbības pozitīvos un negatīvos aspektus, bet arī dotu iespēju labot tehniskās nepilnības, neradot nesamērīgi lielus riskus tautsaimniecībai.

---

¹ Valsts Prezidenta 2020. gada 11. decembra paziņojums Nr. 17 “Par valsts budžeta likumu paketi 2021.gadam”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319415-par-valsts-budzeta-likumu-paketi-2021-gadam>

Vēršam uzmanību, ka no uzņēmumu finanšu vadības un grāmatvedības kārtošanas viedokļa jaunu sistēmu ieviešana būtu plānojama kalendārā gada ietvaros, nevis no kalendārā gada vidus.

- 3) **Iztrūkstošā iemaksu apjoma veicējs.** Šā brīža minimālo VSAOI modeli paredzēts, ka VSAOI līdz minimālajam iemaksu apmēram piemaksā darba devējs. ZSA, LOSP un LLKA ieskatā minimālo VSAOI sistēma jāveido tā, ka iemaksas veiktu pats strādājošais, tādā veidā sekmējot personu izpratni par sociālo aizsardzību, kuras nozīmību ir izgaismojusi Covid-19 krīze.
- 4) **Apdrošināšanas tvērums.** Izstrādātā minimālo VSAOI sistēma nesniedz atbildi, attiecībā uz kādiem apdrošināšanas gadījumiem persona tiks apdrošināta. Ja persona tiktu apdrošināta visiem likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" paredzētajiem apdrošināšanas gadījumiem, tiks radīta situācija, kurā ar mazu faktisko atalgojumu sociālais nodrošinājums, kas nodrošināts uz uzņēmumu rēķina, būs nesamērīgi liels, bet, novirzot iemaksas tikai pensiju apdrošināšanai, netiktu sasniegts mērķis sociālās aizsardzības nodrošināšanai. Minimālo iemaksu ieviešana nenodrošinās arī vienlīdzīgu apdrošināšanas segumu darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām.
- 5) **Iemaksu apmēra izsekojamība.** Kritiski vērtējams fakts, ka minimālo VSAOI sistēma nenodrošina iemaksu veicēja iespēju paredzami plānot savu darbību attiecībā minimālā VSAOI kopējo slogu uzņēmumā. Var secināt, ka piedāvātā kārtība paredzētu minimālo VSAOI samaksu vienu reizi ceturksnī, nenorādot personas, par kurām sociālās iemaksas maksājamas. Vēršam uzmanību, ka sistēmas lietotājoorientētības nodrošināšanai ir jāparedz ērts rīks (piemēram, aplikācija, EDS, Latvija.lv), lai ikviena persona varētu pārliecināties par veicamo iemaksu apmēru, iztrūkstošo summu vai pārmaksu.

ZSA LOSP un LLKA apliecina gatavību iesaistīties diskusijās par minimālo VSAOI sistēmas pilnveidošanai nepieciešamajiem uzlabojumiem un tehnisko nepilnīgu novēršanu, lai nodrošinātu izsvērtas, juridiski korektas un ilgtspējīgas sociālās apdrošināšanas sistēmas ieviešanu!

Zemnieku saeimas
valdes priekšsēdētājs

Juris Lazdiņš

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas
valdes priekšsēdētājs

Indulis Jansons

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes
valdes priekšsēdētājs

Edgars Treibergs

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU